

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัยและพัฒนา

1. เพื่อศึกษาปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง
2. เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1 ชั้นสำรวจปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณ 3 ตำบล คือตำบลทุ่งทอง ตำบลหนองบัว และตำบลหนองกล้วย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวรวมทั้งนักท่องเที่ยว จำนวน 12,000 คน

กลุ่มตัวอย่างกำหนดจากการเทียบเคียงตารางของ เกร็จซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด. 2535:40) ได้จำนวน 372 คน

ช่วงที่ 2 ประชากรในการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ส่วนการทดลองทบทวน ประกอบด้วยกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ช่วง

ช่วงที่ 1 ในการศึกษาปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ใช้แบบสอบถามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งประกอบด้วย ด้านการประชุมและวิเคราะห์ปัญหา จำนวน 4 ข้อ ด้านการวางแผน จำนวน 7 ข้อ ด้านการปฏิบัติงาน จำนวน 7 ข้อ ด้านการติดตามและประเมินผลการปรับปรุงผล จำนวน 3 ข้อ รวม 21 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือปัญหามากที่สุด ปัญหามาก ปัญหาปานกลาง ปัญหาน้อย ปัญหาน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น .90

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยได้นำปัญหาในช่วงที่ 1 มาร่างเพื่อจัดสนทนากลุ่ม ผู้ที่เกี่ยวข้อง 7 คน วิเคราะห์และให้ความเห็นในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อใช้สังเคราะห์เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อุทยานแห่งชาติเขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ แล้วทำการทดลองประเมินทบทวนรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่อุทยานแห่งชาติเขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราด ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ใช้แบบสอบถามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาสูง

1.1 ในภาพรวมพบว่าปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับ ปานกลาง และน้อย เรียงลำดับดังนี้ ระดับปัญหาปานกลาง ได้แก่ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการประชุมที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ระดับปัญหาน้อย ได้แก่ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

1.2 ปัญหาด้านการประชุมที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดโดยเรียงลำดับดังนี้ ปัญหาด้านการสำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าไม้ และการเก็บรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่มีแนวโน้มว่าจะขาดแคลน ปัญหาการตัดสินใจปัญหาเกี่ยวกับการปลูกป่า การป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า การล่าสัตว์ป่า การเก็บหาของป่า ไฟป่า และ กำหนดเขตเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน และการประชุมสรุปปัญหาเกี่ยวกับการปลูกป่า การป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า การล่าสัตว์ป่า การเก็บหาของป่า ไฟป่าและ กำหนดเขตเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน

1.3 ปัญหาด้านการวางแผนที่เป็นปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดโดยเรียงลำดับดังนี้ ปัญหาด้านการสร้างวิสัยทัศน์ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า การปลูกป่า การป้องกันการล่าสัตว์ป่า การเก็บหาของป่า ไฟป่า และกำหนดเขตเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน ปัญหาการกำหนดพันธกิจที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาการจัดทำงบประมาณและผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวกับการป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า การปลูกป่า การป้องกันการล่าสัตว์ป่า การเก็บหาของป่า ไฟป่า และกำหนดเขตเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน ปัญหาการหาจุดอ่อน-จุดแข็งที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าไม้ และการเก็บรักษาทรัพยากรป่าไม้ ที่มีแนวโน้มว่าจะขาดแคลนของเทือกเขาพระ-เขาสูง ปัญหาการกำหนดจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าไม้ และการเก็บรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่มีแนวโน้มว่าจะขาดแคลน และปัญหาการจัดทำโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า การปลูกป่า การป้องกันการล่าสัตว์ป่า การเก็บหาของป่า ไฟป่าและ กำหนดเขตเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน

1.4 ปัญหาด้านการปฏิบัติที่เป็นปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มีปัญหา อยู่ในระดับปานกลางและน้อย เรียงลำดับได้ดังนี้ ปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ปัญหาด้านการเข้าร่วมในการปลูกป่า บำรุงป่า แปลงปลูกป่าชุมชนหรือแปลงปลูกป่ากรณีต่าง ๆ

ปัญหาในระดับน้อย ได้แก่ ปัญหาการเก็บรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่มีแนวโน้มว่าจะขาดแคลน ปัญหาการศึกษาอบรมความรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาการป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า ค่าสัตว์ป่า ป้องกันไฟป่า เก็บหาของป่า ปัญหาการเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาโรงงานหรือแจ้งข่าวกับเจ้าหน้าที่เมื่อพบการกระทำผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป่าไม้ ปัญหาการกำหนดจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าไม้ และการเก็บรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่มีแนวโน้มว่าจะขาดแคลน และปัญหาการกำหนดเขตเทือกเขาพระ-เขาสูง เป็นวนอุทยาน

1.5 ปัญหาด้านการติดตามและประเมินผลปรับปรุงผลที่เป็นปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเทือกเขาพระ-เขาสูง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เรื่องลำดับได้ดังนี้มีปัญหาด้านการวางแผนการติดตามและประเมินผลว่าสภาพป่าไม้เทือกเขาพระ-เขาสูงสมบูรณ์ขึ้นหรือลดลง การติดตามและประเมินผลผลกระทบที่เกิดจากการ ป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า การปลูกป่า การป้องกันการล่าสัตว์ป่า การเก็บหาของป่า ไฟป่า และกำหนดเขตเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน ปัญหาการนำผลการติดตามและประเมินผลไปใช้วางแผนการป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า การปลูกป่า การป้องกันการล่าสัตว์ป่า การเก็บหาของป่า ไฟป่า และกำหนดเขตเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน

ช่วงที่ 2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

2.1 ความคิดเห็นของผู้ที่เข้าช้จากการจัดสนทนากลุ่ม ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง

2.1.1 โดยรวมพบว่า ชุมชน มีส่วนร่วมต่อการประชุมวิเคราะห์ปัญหาด้านการวางแผน ด้านการติดตามและประเมินผลปรับปรุงผลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.1.2 ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการประชุมวิเคราะห์ปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยมีประเด็นการสำรวจรวบรวมข้อมูลของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ การตัดสินใจใช้หรือการเก็บรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ การป้องกันรักษาป่า การล่าสัตว์ป่าอยู่ในระดับมาก ส่วนการป้องกันไฟป่าการป้องกันการเก็บหาของป่า การกำหนดเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยานอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.3 ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการวางแผน โดยมีประเด็นการจัดทำโครงการและจัดหางบประมาณการป้องกันรักษาป่า การปลูกป่า การป้องกันการล่าสัตว์ป่าการเก็บหาของป่า อยู่ในระดับมาก ส่วนการสร้างวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ การกำหนด

จุดมุ่งหมาย การกำหนดยุทธศาสตร์ การหาจุดอ่อน จุดแข็งในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลาง

2.1.4 ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การปลูกป่า การป้องกันรักษาป่าระบบ การล่าสัตว์ป่า การป้องกันไฟป่า การเก็บหาของป่าอยู่ในระดับสูง การกำหนดเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน การแจ้งข่าวกับเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับน้อย

2.1.5 ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการติดตามประเมินผลและปรับปรุงผลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่า การติดตามประเมินผลและการปรับปรุงผลด้านการป้องกันรักษาป่า การปลูกป่าการป้องกันการค้าสัตว์ป่า การป้องกันไฟป่า การกำหนดเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน อยู่ในระดับน้อย

2.2 สังเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในกรอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์จากการสนทนากลุ่ม (ข้อ 2.1) มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในกรอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มีรูปแบบดังนี้

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มี 5 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษาข้อมูลและปัญหาเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าไม้ การเก็บรักษาทรัพยากรป่าไม้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และตัดสินใจปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
2. ร่วมวางแผนการใช้ การเก็บกัก การรักษาซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน การสงวน และการแบ่งเขตทรัพยากรป่าไม้ เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาที่ได้จัดสรรงบประมาณในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
3. ร่วมกันปฏิบัติการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติตามแผนการใช้ การเก็บกัก การรักษาซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน การสงวน และการแบ่งเขตทรัพยากรป่าไม้ที่ได้กำหนด
4. ร่วมติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานการประเมิน จัดทำแบบประเมินผล
5. ปรับปรุง แก้ไขแผนการใช้ การเก็บกัก การรักษาซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน การสงวน และการแบ่งเขตทรัพยากรป่าไม้ ที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมิน โดยจัดการประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อผิดพลาด เพื่อพัฒนาแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ผลของการวิจัยในการศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ อภิปรายผลแต่ละด้านดังนี้

1.1 ปัญหาด้านการประชุมที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็น การสำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าไม้ และการเก็บรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่มีแนวโน้มว่าจะขาดแคลน การประชุมตัดสินใจปัญหาเกี่ยวกับการปลูกป่า การป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า การล่าสัตว์ป่า การเก็บหาของป่า ไฟป่า และ กำหนดเขตเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด สอดคล้องกับงานวิจัยของนริศ ชนะประสพ (2532)ที่ว่าปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ไม่มีเวลา กลัวได้รับความเดือดร้อน ขาดความรู้เรื่อง การอนุรักษ์ ขาดข้อมูลทรัพยากรในท้องถิ่น ตลอดจนขาดการร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น

1.2 ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมการวางแผนที่เป็นปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็น การสร้างวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ กำหนดยุทธศาสตร์ การหาจุดอ่อน-จุดแข็ง การกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดทำโครงการ การจัดทำงบประมาณและ ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า การปลูกป่า การป้องกันการล่าสัตว์ป่า การเก็บหาของป่า ไฟป่า และกำหนดเขตเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอดุลย์ ผลประอินทร์ (2536) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ยังผูกขาดอยู่กับกรมป่าไม้เพราะถือเป็นงานเฉพาะด้านที่ต้องอาศัยความชำนาญพิเศษ และยังพบว่าควรให้ประชาชนเข้าไปมีบทบาทในการอนุรักษ์โดยร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติงานประจำปี โดยมีการประสานสอดคล้องกับแผนงานในระดับหมู่บ้านตำบล อำเภอ จังหวัด ไปสู่ระดับชาติ

1.3 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติที่เป็นปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการเข้าอบรมรับความรู้ ร่วมการปฏิบัติ การเผยแพร่ข่าวสารในการปลูกป่า บำรุงป่า การเก็บรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่มีแนวโน้มว่าจะขาดแคลน การป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า ล่าสัตว์ป่า ป้องกันไฟป่า เก็บหาของป่า การรายงานหรือแจ้งข่าวกับเจ้าหน้าที่เมื่อพบการกระทำผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป่าไม้ การกำหนดจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการใช้

ทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับปานกลางและน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของประสพสุข ลีอินทร์ (2531) ที่ทำปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการป้องกันรักษาป่า ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ขาดอำนาจในการจับกุม ถูกบ้านไม้ให้ความร่วมมือกับทางราชการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนริศ ชนะประสพ (2532) ที่ได้รับข้อเสนอแนะว่าควรมีการประชาสัมพันธ์ และกำหนดวันเวลาล่วงหน้า เพื่อเข้าร่วมกิจกรรม

1.4 ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล ปรับปรุงผลที่เป็น ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเทือกเขาพระ-เขาสูง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการวางแผนการติดตามและประเมินผล ปรับปรุงผลการปฏิบัติตาม แผน ป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า การปลูกป่า การป้องกันการล่าสัตว์ป่า การเก็บหาของป่า ไฟป่า และกำหนดเขตเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของพงศักดิ์ จักรเดชะ (2540) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อนุรักษ์พญาบาทการมีส่วนร่วมของชาวบ้านใน 4 ขั้นตอน ชาวบ้านมี ส่วนร่วมในระดับปานกลางดังนี้ ขั้นตอนการค้นพบปัญหาและสาเหตุ ขั้นตอนการวางแผน ดำเนินการ และขั้นตอนการปฏิบัติในระดับปานกลาง และขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ชาวบ้านมีส่วนร่วมในระดับต่ำ

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

2.1 ผลการวิเคราะห์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

2.1.1 ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการประชุมวิเคราะห์ปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ โดยมีประเด็นการสำรวจรวบรวมข้อมูลของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ การตัดสินใจใช้หรือ การเก็บรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ การป้องกันรักษาป่า การล่าสัตว์ป่าอยู่ในระดับมาก ส่วนการป้องกันไฟป่าการป้องกันการเก็บหาของป่า การกำหนดเขตเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวน อุทยานสอดคล้องกับไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527:7) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้ บรรลุวัตถุประสงค์ประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ต้องร่วมทำการศึกษา ค้นคว้า ปัญหาและ สาเหตุแห่งปัญหาที่เกิดขึ้น ในชุมชนรวมถึงความต้องการของชุมชนร่วมกันหา และสร้างรูปแบบ ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.1.2 ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการวางแผน โดยมีประเด็นการจัดทำโครงการ การและจัดหางบประมาณการป้องกันรักษาป่า การปลูกป่า การป้องกันการล่าสัตว์ป่าการเก็บหา ของป่า อยู่ในระดับมาก ส่วนการสร้างวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดยุทธศาสตร์ การหาจุดอ่อน จุดแข็งในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สอดคล้องกับสมยศ

ทุ่งหว้า (2534:220-222) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกวิธีการวางแผนการดำเนินกิจกรรม การวางแผนดำเนินกิจกรรมจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ประชาชนตัดสินใจว่าจะเลือกวิธีการใดและสอดคล้องกับเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2526:15)การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1.3 ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การปลูกป่า การป้องกันรักษาป่าระบบ การล่าสัตว์ป่า การป้องกันไฟป่า การเก็บหาของป่าอยู่ในระดับสูง การกำหนดเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน การแข่งขานกับเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับน้อย สอดคล้อง เวอร์จอน (Versjon.2001 อ้างถึงในสมภพ เจริญทนต์และคณะ.2548) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนประกอบด้วยมีการป้องกันรักษาสิ่งแวดล้อม มีการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ดี และสอดคล้องกับมานะ บุญยานันต์ (2542:3)กล่าวว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินี้เป็นการร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย เพื่อประโยชน์ ต่อมนุษย์อย่างกว้างขวางทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2.1.4 ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการติดตามประเมินผลและปรับปรุงผลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่า การติดตามประเมินผลและการปรับปรุงผลด้านการป้องกันรักษาป่า การปลูกป่าการป้องกันการล่าสัตว์ป่า การป้องกันไฟป่า การกำหนดเทือกเขาพระ-เขาสูงเป็นวนอุทยาน อยู่ในระดับน้อยกับบอकिन รพีพัฒน์ (2539:49) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาจะต้องมีการติดตามประเมินผล การพัฒนาจึงจะประสบความสำเร็จ

2.2 จากการค้นพบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทั้ง 4 ด้านตลอดจนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 7 คน นำมาประมวลสังเคราะห์เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มีข้ออภิปรายดังนี้

สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์และเลือกประเด็นปัญหา
2. เลือกปัญหา
3. กำหนดวิธีการโดยใช้วิธีการปรับปรุงกับประเด็นปัญหาในระดับมากถึงปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการประชุมที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

และใช้วิธีการดำรงรักษากับประเด็นปัญหาในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลการปรับปรุงผลที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

4. สร้างรูปแบบการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
5. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินบทบาท
6. รายงานผล

ข้อเสนอแนะ

การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อสร้างรูปแบบรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยการประชุมสนทนากลุ่ม แล้วนำมาประเมินบทบาทกับชุมชน ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. โดยให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลทุ่งทอง หนองบัว หนองกลับ จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เป็นกลุ่มที่เป็นรูปธรรมโดยมีการตั้งคณะกรรมการบริหาร และจัดทำแผนปฏิบัติงาน โดยใช้รูปแบบการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ออกเขาพระ-เขาสูงมาเป็นข้อมูลเพื่อดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้เป็นระบบ
2. กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ออกเขาพระ-เขาสูง ควรประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับอำเภอหนองบัว เจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ เพื่อให้การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นไปอย่างได้ผล
3. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลทุ่งทอง หนองบัว หนองกลับ การจัดทำโครงการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ออกเขาพระ-เขาสูง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้นำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาสร้างเป็นรายได้ และการเก็บภาษีเพื่อมาจัดสรรเป็นงบประมาณในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ออกเขาพระ-เขาสูง อันเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป
4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยการสร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน